

տաճկաճայոց մէջ կան ուղիղ գորողներ. Բայց փափաքելի էր որ այս և այսպիսի կանոններն ընդհանրանային, որպէս զի կարգը ու լիշնեւուն գար, և աշխարհաբարն ալ բազմացուած կէտին հասնէր:

Հ. ԱՐՄԷՆ ՂԱՅԻԿԵԱՆ

ՀԱՆՐԱՊԵՏ ԶԱՆՈՒՄԻՆ

1. Պրոֆ. Մէլէ: — 2. Ամերիկայի ազգայինք: — 3. Զեռագիրք նախնեաց: — 4. Հայունի քառասունըծմ: — 5. Ազգային թատրոմի Տրապիզոմ: — 6. Բարիբարութիւնք: — 7. Զամագամք: — 8. Վիամք: — 9. Ինչո՞ւ չօգնենք: — 10. Շմորհաւորութիւն: — 11. Ջոմարտական: — 12. Մուրտեան համալսարան:

4. Պրոֆ. Մէլէ. — Փարիզու անուանի և ազգայնոց ծանօթ Պրոֆ. Մէլէ քալ հայագէտն անցեալ տարուան դեկտ. 13ին քառասունիական ճառի մը մէջ բաղդատած է շատ մը իրանեան բառեր համազգի հայական բաներու հետ:

2. Ամերիկայի ազգայինք. — Այսինքն լրագիրը Ամերիկայի ազգայնոց մանրամասն վիճակագիրը հրատարակած է (1898 դեկտ. 19), ուսկից կը քաղենք հետեւեալն. Սարաճեան Եպիսկոպոսի իշխանութեան տակ կը գտնուին 7 ազգային թեմեր՝ յորոց,

Ուսթըրի մէջ կան	1500	Հայ
Պոսթընի » »	2000	»
Նիւ-Նորքի » »	2500	»
Լարէնսի » »	1000	»
Չիքագի » »	400	»
Բրոքլին » »	1000	»
Ֆրէնսի » »	2000	»
Զանազան քաղաքներու մէջ	440	»

10840

Այս ազգային գաղութը ունի մի Եպիսկոպոս, վարդապետ, և մի սարկաւազ. զորս ազգայինք խնամօք կը պահեն: Յիշեալ թեր-

թէն կ'իմանանք՝ որ Միացեալ Նահանգներում մէջ շատ մը հարուստներ կան, որոնց մէջ միլիոնաւորներն են միայն Վիլյամս Պատրիկ և Յարու թիւն Վիլյամսները երայրները Նիւ-Նորքի մէջ, և Նիւ-Նորքի Յ. Ս. Քալաւմենսիւմը: 15 կամ 20 հայ կայ, որ չորս հարիւր հազար տղարէն մինչեւ կէս միլիոն տղար ունեցող կը համարուին... Այս ուրախալի լոյսն հետ խիստ փափաքելի էր և լսելն՝ թէ այս հարուստ լուշերն ինչ ազգային օգուտներ ունեցներ են:

3. Զեռագիրք նախնեաց. — Կ. Տէր Խաչատուրեան՝ հետաքրքրաշարժ գաւառացի ճանապարհորդագրութիւն մը կը հրատարակէ Բիւզանդիոնի (1898 դեկտ. 18-30) մէջ, ուր կը գրէ՝ թէ Բաբելոնի Զահմանց գիւղի մէջ կը գտնուի մագաղաթնային ձեռնարկ մը, Գ. Գեորգիանի օրով գրուած Լայպիշն 1019ի տաճարնակներն. յիշատակարան չունի. ձեռագիր մը ամենէն հետաքրքրական և կարեւոր մասն իւր յիշատակարանն է. կը խնդրուի մեր ազգային արդոյ ճանապարհորդագրութիւն, որ իրենց այսպիսի շահեկան լրերու մէջ չըմտնան յիշատակարանները իշխելն. Երկուսից 500 ոտիկ տուեր են, քայց չէ ծախուած: Սկիզբը, վերջն և լուսամքները կ'արտոնուեն հիտապարաշարժ տեղիկութիւններ, կ'առիմ Պայպուլտի և Էրզրումի շէնքերուն վրայ: Յայտնաբերք մ'ալ կայ, յորում կը խօսուի Սրկայի Տիրամայրն վանքին և իր միարտմոնութեան վրայ:

4. Հայունի բանաստեղծութիւն. — Իտալացեալ հայ կոմպոզի բանաստեղծ Վիկտորիա Աղանուր վրայ՝ մօտեքս իտալացի բանասէր մը ձիւղարկին Գանէվացցի, Profili di scrittori italiani գրքին մէջ կը խօսի. ուսկից հետեւեալ տողերն ի հետաքրքրութիւն բանասիրաց քաղելով կը թարգմանենք:

« Աղանուր՝ Իտալիոյ առաջին քերթողութիւն է, ոչ ոք ասոր կ'ընդդիմանայ: Դատաստանն իս չէ՝ յանդուգն, ուրիշներ զայն արտաստեղծին: Կոմպոզիտը Լալա՝ անուանեց զնա ամենառաջին (primissima) մեր բանաստեղծութիւններուն մէջ: Եւ համակրելին Գեգի ըսաւ՝ թէ Աղանուր մէկն է այն կանանց որ ամենէն աւելի մօտեցան արուեստի կատարելութեան անմատչելի ժայռին: Նօյանուր, զիտնալով թէ պիտի գրադիմ Աղանուր օրիորդին վրայ գրելու, փութաց ինձ գրելու թէ ճիշդ նշանին կը գարնէ՝ եթէ Իտալիոյ առաջին քերթողն ինքն անուանէի զինքը: Այսինքն քաղեցի Նօյանուրին ինքեղելու իրեն մէկ կարծիքը:

1. Այս և հետագայ անուանք, կեղծ կամ բուն անուաններ են Իտալիոյ արդի մի քան

զմիւն աւելի հռչակուած բանաստեղծներու և հեղինակաց:

իւր ազնուութեամբն ընդունեցայ զայն փութով, և չեմ ուզեր ծածկել իմ ընթերցողներէս. Վիկտորիա քամատտոնի՜ է հոգւով քարծր և խորիմ մերշնչամար, եզակամ զաղափարմերով, զարծուածոց մարտութեամբ և փափկութեամբ, շարադրութեամ զարմամալի չափով, որու մէջ աւելի կտրուկ կ'երեւի, առանց երբեք խր մտաւ, ծուլիւնը զոնկու. ինձ հասար (և չէ միայն ինձ համար) առաջիմ է Խուսկացի քերթողուն հնաց մէջ, որովհետեւ ունի վեհամտութիւն և շնորհք, զգացումն առանց կեղծ խոսնդադատման, կոտորով առանց կծուութեամբ:

Եւ ի՞նչ յօգուածներ չըբեցին Ադանուրին համար Նեկիոնի՜ որ իրեն երկրորդ վարժապետն եղաւ (Մանկլայի մահուըն վերջ), Տէ Կուպեռնարիս, Տ'Իւէնկարտ: Կամ ի՞նչ աղէկ բան մնաց՝ որ չըսեն իրեն վրայ, Գարտուչի, Թոկացարայ, Ծամկեր, Յարթէլէդդու, Մերար, Պարպիրա: Եւ միթէ չնուրեցին Վիկտորիա Ադանուրին՝ Փանցազի՜ գեղեցիկ ոտանաւորներ, իւեղծ Մանկլան՝ իւր քերթութեանց վերջին տպագրութիւնը, և մատերս Նոյանտա՝ իրեն խորհրդաւոր հարսերը: Զընծայե՞ց միթէ անոր՝ Ձեզարէ Փաքըրելլա՜ իրեն Չգայուն պոետը ու թանձեւեթի՜ հոր Երազկաքաղին մէջ, և Կրիլլի՜ իրեն Առիձեյեն ոտանաւորները: Եւ միթէ Ադանուր չէ՞ր որ կ'ընդունէր (1896 ապրիլ) ուրիշ պատիւ մ'ալ, Վենետիկեան կաճառին (Ateneo Veneto) պատուիրակ անգամ ընտրուելու պատիւը:

Վիկտորիա Ադանուրի քնարը զօրաւոր է, ուժով և թրթռուն. մտածող կնոջ մը հարազատ, ճշգրտ, պայծառ արտայայտութիւնն է. քիչ նոտանաւորներ կու տան մեզ այն գոհութիւնը, զոր կ'ունենանք Ադանուրիները կարգալով:

Ադանուրին քնարը չի նմանիր անոնց որ ամէն օր կը կարդացուին, այդ չափազանց շնորհ է. անոր մէջ կայ նախանշնիք, անհասանելի կատարելութիւն մը. կայ բնականութիւն դարձուածոց, ինքներու ապշեցուցիչ նորութեան չեւ, չես գտներ երբեք հուսութիւն և նմանութիւն, երբեք արուեստակութիւն, ամենեւին փուճ խօսքեր ու մտածութիւններ, կարկատումներ ու զոհեր: Ադանուր քերթող մ'է. ունի աշխոյժ, խանդ, եռանդուն երեւակայութիւն, լայն յօժարանաւութիւն, պայծառ դատողութիւն, սեպչական պատկերներ և արտայայտութիւն սաշուն ու ախորժելի:

* Որուն համար կը գրէ, ձիովաննի Գանէ. վացցի. « Esaminato il Silenzio, la poetica visione che pubblicò a suo tempo la *Rassegna Nazionale* ed oggi perfino tradotta in armeno, da uno dei

Վիկտորիա Ադանուր լաւ կը գրէ նաեւ արձակ. և հիմա այլ եւս իրեն համարւել զենիթը գտած է, ասոր ապացոյց է այն իրողութիւնը՝ որ նշանաւոր Հեղինակներ պատիւ համարեցան իրենց մեր (ձեր թէ մեր) ամենաքաջ քերթողունը թարգմանելու:

Եթէ՜ Վիկտորիա Ադանուր տեղի տայ իրեն եղած թախանձանաց, յաղթէ իւր յամառ վիտութեան, չափազանց համեստութեան, և մէկ հատորի մէջ հրատարակէ բոլոր իր ոտանաւորները, քննադատութիւնը ինքզինքը պիտի գտնէ դերագոյն մտքի մ'առնել, հանձարի մը դիմաց որ ուրիշներու վրայէն արծուայ նման կը թռչի, և ընթերցողները, որ անթիւ պիտի ըլլան, պիտի գոչեն զարմացած Կոմսոնի Լարային հետ. Ո՛վ վնձ, ո՛վ քաջ, ո՛վ զաղափարական մեր Վիկտորիա՛ս:

Ճիշդաննի Գանէ-վացցի այսպիսի գնահատական տողերով իւր գրիչն յառաջ կը տանի հայ բանաստեղծ կոմսուհոյն վրայ:

Մի բանի տարի առաջ այս ազգային բանաստեղծուհոյն ընտիր քերթուածներէն միոյն՝ Լառքեանէ՜ ալ թարգմանութիւնը մեր տպարանէն լոյս տեսաւ. ձ. Արսէն Լադիկեանէ՜ ձեռքով. ընթերցողն անտի կրնայ յիշեալ բանաստեղծին գրչին և երեւակայութեան վրայ կազմել իւր գնահատութիւնը կամ քննադատականը:

5. Ազգային թատրոն ի Տրապիզոն. — Վերջերս Արեւելք ժողովրդական լրագրի մէջ մերթ ընդ մերթ Պօլոյսի և գաւառի ազգային թատրոններու վրայ լահեկան յօդուածներ կը հրատարակուին. և քանի որ թատերգութիւնն ալ ազգային մտքի արտադրութեանց հետ մեծ զօր մ'ունի, բանաւեր ընթերցողք անտարբեր չեն մնար նոյն յօդուածները չեւ տաքըրթու համար կարգալու: Յիշեալ թերթը (1898 դեկտ. 29/10) Տրապիզոնի ազգային թատրոնին վրայ յօդուածիկ մը կը հրատարակէ, և համառօտապի կը յիշէ անոր ամենէն փայլուն դարձիչները: Տրապիզոնի ազգայինք մասնաւոր թատերապայ մը չեն ունեցած, այլ իրենց խաղերն ներկայացուցած են ազգային վարժարանաց ընդարձակ սալոններու մէջ: Այս տեղ, թէեւ լատ տարիներէ ի վեր սկսած էր թատերգութիւնը, բայց բուն կանոնաւոր կերպով 1885ի ժամանակներն սկսած է և Արեւելքի թղթակիցն ժամանակակից չըլլալով, նոյն թուականը քիչ մը ետեւ կը տանի և 1887-88ի տետները կը կարծէ: Յարգ.

Mekitaristi di San Lazzaro. Սոյն քերթուածը զըրուած է նաեւ Ռազմի 1896 հուլիս. ամսոյ պրակին մէջ. փոքրիկ կենսագրական աղբյւր մը, և ապա առանձին հրատարակուած:

յօգուածագիրը նոյն ժամանակուան գերա-
սան խմբին համար կը գրէ հիշեց դադափար-
ներով, թէ Անոնց շատը արտասահմանում
կըթուլնին մը առած ամծմարտութիւններն են,
թատրոնին վրայ սանլի լայն ու խորունկ զե-
սակցութիւն ունեցողներ, որոնք ճշգրտական
քննիչներ տեսներ են: Պարզ դերակատարներ
չուն: Ելագողներ են, դէպ ի գողարուեստական
միատակ մը ձգտող, դէպ ի քաղաքակրթու-
թիւնը երկնզող վալսեր, որոնք արուեստին մորու-
թիւններում մէջ անլի խորունկ զգայութեամբ
մը թրափանցներ են: Ու տոնոց մէջ գտնուեցան
ամսկներ, որոնք թերեւս տաղանդներ էին՝
գլխաւորական անկիւն մը մնացած: Ինծ վնդի
հիմա, ամենք որ բարբաղողութիւնը ունեցնր են
այդ ժամանակուան մարդը ըլլալու, միշտ քաղցը
յոյզումով մը կը յիշեն անոնց մէկ երկուքը մա-
նաւանդ, Բեքերաը (Մկրտիչ Նրեմեան) իրեն
կատակելու ու Միւսիսիսեանը իրեն ողորդու:
Եւ իրզ այս երկու դերասանները անմոռա-
նայի յիշատակ թողուցներ են Տրապիզոնի հայ
հասարակութեան մէջ: Յարգոյ յօգուածա-
գիրը՝ սանց հետ կընար յիշել նաեւ նոյն
թատրոնի մեծ գործիչներէն մի քանիք: զոր
օրինակ Հէրիմեան Կովտաս մէջնետին, հան-
րածանօթ Մարիմեան Պետրոս, Հմայեան Գուշ
պուլեան. առաջինը և առանք չէին հասարակ
դերասաններ, այլ ամէնն թէեւ պատմաւոր
պաշտօններու տէր, բայց ի սէր ազգային
կրթարաններու՝ մանաւանդ նուիրական գոր-
ծունէութեան, տարուան ձմեռ եղանակին կը
ներկայացնէին ազգային ողբերգութիւններ
և պարկեշտ կատակերգութիւններ: այս դերա-
սանները վարձը մը լուծէին, այլ հաւաքեալ
գրամն կը գործածուէր ի նպաստ յիշեալ
ազգային գործերուն:

Թատրոնն, որ Տրապիզոնի Հայոց մտքին և
թաղուն գործին կազդուրիչ սնունդն էր,
կը դադրի Բէթէսի հեռանալովն և Միսէ-
սիմեանի մահուամբ: Պիտի շնորհաւք բե-
լու՝ թէ գաւառիս համար այս մեծ գործին
անգամներն ի բաց առեալ Պ. Հ. Դուշպու-
լեանը, ամէնն ալ Վենետիկ Մուրատ-Ռա-
փայէեան վարժարանի աշակերտներն էին:

6. Բարեբարութիւնը. — Տիկին Ման-
թաշիքի ինչպէս երեք ամիս առաջ յիշած էինք
Բագմակիպի (Նոյեմ. Հանդ. Հանդ. 15. 1898)
մէջ, խոստացած է Փարիզու մէջ ազգային ե-
կեղեցի մը կանգնելու. և այս ինչպիսի լուրը
իրեն նոր աւետիս մը վերջի օրերս նորէն
ազգային մի քանի լրագրաց մէջ արձագանգ
տուաւ, և որ նոյն իսկ հասաւ Վառնայի գա-
ւելչտական Հայեկին. սա եւս ըստ իւր կարգին
անոր արձագանգ ըլլալով, կը յաւելի. Եթէ
այս լուրը ստոյգ է, ինչ որ ցամակի է, ազ-

գովին շնորհակալութեամբ արժամի է յիշեալ բա-
նասպաշտութիւնի տիկնոջ... Առիթը կը մերկայանայ
խնայմն ճան: Թէ հնար Մամթաշիք, առաջին
օրէն ի վեր Կ. Պոլսոյ Թէ Ազգ. Հիւանդանոցի և
Թէ Գալփայեան որբանոցին տարեկան վառելիք
քարիւրը ազգայնաբար կը մուրէր: Մենք ալ
առիթը եկած կը տեսնեմք, աւելցնելու՝ որ
այս ազգային հարուստը 60 որդեգիր կը
պահէ զանազան համալսարաններու մէջ: Չը-
մոռնալք բեւելու որ շնորհիւ յիշեալ բարե-
բարին՝ Տրապիզոնեցի դերասան Կ. Գալփա-
յեան ինքզինքը կը ձգէ ի Փարիզ, ուր արդ-
իւր դերասանական մասնաճիւղովը՝ դադրիա-
ցի հեղինակաւոր թերթերէն կը գնահատուի:

— Պ. Խիթարեանի 30,755 բուրի կտակէն՝

Տիգրիկ Ներսիսեան վարժարանին կը սեփա-
կանուի 21,000 բբ.:

— Վաղամեռիկ պարուկահայ Մ. Տ. Յա-
կովբեան՝ 500 անգղիական ոսկի կտակեր է
մի քանի ազգային հաստատութեանց:

— Դաւիթի Կատմեան կրթական հաս-
տատութեան, Նուշեցի Թ. Քամիրեանց 10,000
բբ. նուիրած է:

— Պ. Սանչեանի անձնանուէր գործու-
նէութեանը՝ Եղաբարակաւ օգնութեան ընդե-
րութիւնը հաւաքած է 5000 բբ. որով պիտի
բացուի Հայ-առասական որբանոց մը:

— Յ. Գասպարեանց 200 բբ. կը նուիրէ
Թաւրիզի Հայուհեաց բարեգործական ընկե-
րութեան:

7. Զանազանք. — Օրմանեան Պատրիար-
քը կ'աշխատի հրատարակելու՝ մեր դարու
վերջի կրտսն մէջ աղբոս՝ ազգային եպիս-
կոպոսաց կենսագրութիւնը իրենց լուսանկա-
րով:

— Միպերիոյ մէջ ազգայինք կամած կա-
մաց բազմաանլով, Հոգեւոր իշխանութիւնը
ի պարտուց կը շանայ նոցա եկեղեցական
հովիւ մը կարգելու. թէեւ շատ ուշ:

— Պ. Ս. Մալխասեան կը պատրաստուի
ցուցնելու՝ Մով. Բորենացու օթներորդ
դարու պատկերներն:

— Մի քանի ազգային լրագրաց ալեգարդ
Հայրիկի մասին՝ հրատարակած տրուր զըր-
պարտութիւնները՝ Արմենիա (1899 Յուն. 14)
գործի փաստերով կը հերքէ:

— Երուսաղեմի ազգային միարաններէն
Խաչայեան Տ. Սահակ եպիս. իւր վառքի-մա-
տենադարանին 3000 գրագրաց ցուցակն
սկսած է պատրաստել:

Հայ մատենագրութեան աշխատասիրու-
թիւնն շահեկան գտնելով, կը փափագիւնք
անոր հրատարակութեան, որով հրապարա-
կաւ կը փութանք յալողութիւն մաղթելու
Գերայոյ. Հեղինակին:

— Ի նպաստ ազգատ Հայ ուսանողաց՝ Մակուայի Հրատարակական ընկերութիւնը, կը ծանուցանէ անոնց, որ իրենց կողմէն Հանրագուտ գրքեր գրելով, իրեն խաւսին։

— Տարագ (27 Դեկտ. 1898) ռուսահայ թերթի կ'իմանանք, որ Նսւթ արդիւմարերող Մամթաշնամց, ծախելով իր գործերը ամզկիւս կ'սմ ըմկերութեամբ, միանոց ժամանակ ինքը մնում է որպէս գործի գլխաւոր կառավարի և գումարի մէջ ալ մասնակցութիւն ունի։

8. Կեանք. — Այս անուամբ՝ կիսամեայ Գրական-Հասարակական, նոր Հանդիսի մը բաժանորդագրութիւնը բացուած է։ Հրատարակիչն է ռուսահայ Մ. Բերբերեան. նոր տարւոյս մէջ լոյս պիտի տեսնէ։

9. Ինչո՞ւ չզգնիմք. — Վերերս, Բազմա-վիպի խմբագրութեան իրարու ետեւէ արտասահմանի Հայ ուսանողք և միութիւնք կը զրկեն նամակներ, խնդրելով մեր Հանգիսը իբր նուէր. նշանաբաննիս ինչո՞ւ չզգնենք ըլլալով՝ շատամանցանք մեր Հանգիսով օգնութեան հասնիլ այս Հայ պանդուածին, որ իւր պանդխտութեան մէջ գուրկ է Հայ թերթերէ, Հանդէսներէ և գրքերէ. սիրով օգնենքնը տանց, թէև բարեբարաց նիւթական օգնութիւնը վայելելու առանձնաշնորհութիւնը չունեցանք, ինչպէս ազգային թերթիէն ոմանք ունեցան և կ'ունենան (և ուրախ ենք)։ Թօժար էիմք նոյն իսկ այս օրերուս մէջ Բազմավիպը խնդրող ռուսանողաց և միութեանց փափաքն կատարելու, բայց թերթերնիս կ'էսէն շատ ձրի տարածելու նպատակը չունենալով, իր ցաւինք մեր ուսումնասէր զաղթականներու փափաքն չկատարելուս։

10. Եւրոպականութիւն. — Մեր ջերմ խնդակցութիւնը և շնորհապարտութիւնը հրապարակաւ կը յայտնենք Ասեմ. Արթին փաշա Տատեանի, որ աղամանդակուա Մէհմետիէ առաջին կարգի շքանշանի արժանացած է։

11. Քննադատական. — Նոր տարւոյն սեմին վրայ Հագիւ Հանրութիւնը Հաստատեր էր իւր ոտուղները, քրադիրք կարծես Հասարակաց սանձը իրենց է յանձնուած, հակառակաց քննեցին, դատեցին ու գնահատեցին Հոգեւորականներու, ժողովրդեան, և գրականութեան գործերն ու շարժումներն. էջերով Հարցականներ շարեցին, ուզելով իմանալ մէջ Դ՛ն ըրին նոքա, Դ՛նչպէս գործեցին, Դ՛նչպէս ընթացան. բայց մոռցան Հարցընելու իրենք իրենց թէ Դ՛ն ըրին, լրագրական նախական պարտուց մէջ Հաստատ մնացին, անաշուուրթամբ ժողովրդեան շարժումը քննեցին կամ գնահատեցին, բանասէրները կամ գրական խումբը քաղաքեցին՝

կամ վարձատրեցին լուրը յօդուածներով, կրցան գերծանիլ անախտօ խնկարկութիւններէ, նախապաշարմունքէ, անիրաւ զրպարտութիւններէ, Հակակրութիւններէ, և այլն։ Այո՛ր քննադատեցին գրականական շարժումը, բայց նախ լաւ կերպով զայն ուսումնասիրեցին. այո՛ր գնահատեցին մի քանի քրտնաշան երկեր, բայց մոռացութեան շտախ՝ դեռ աւելի պատկառելի հեղինակութիւնները, և ընդհակառակն անոնց փոխարէն մոռցան յիշելու ուրիշ անշան աշխատութիւններ։ Չերկարինք մեր Հարցմունքները. շատ թերթեր տկար գտան Հոգեւորականաց, աշխարհականաց և գրական խումբի շարժումը, իսկ իրենցը զօրաւոր և պարտակատար. այս է լրագրաց նախական պարտքը. լաւ է դատեն և գնահատեն, բայց լաւագոյն է նախ աղէկ ուսումնասիրել և յետոյ քննադատել կամ գնահատել։

12. Մուրատեան Համալսարան. — Բազմավիպի խմբագրութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է Մուրատեան Համալսարանի Մեծարգոյ Վարդէն Հետեւեալն.

Մեծարգոյ խմբագր. Բազմավիպի

Յեւ աշխարհային քննութեանց 1897-98 ուսումնական տարւոյ Համալսարանական ուսանողաց քաղաքին, կ'ուզարկով ձեզ ներկայիս, վարչութեան ներքեւ գտնուող Մուրատեան Համալսարանական վարժարանի ազգային ուսանողաց տուած քննութեանց նիւթերն և ընդունած թիւերնին, հրատարակելու Համար Բազմավիպի մէջ։

Վերոյիշեալ ուսանողաց նաեւ այս տարեւորանիս մէջ ունեցած դրուատելի լանքն և լիուր յալողութիւնն՝ գովեալից և բարձրագոյն թուող ընդունելութեամբ՝ Համալսարանի քննիչ յանձնախումբերէն, առթիւ են ուրախութեան ոչ իմ և ձեր միայն, այլ նաեւ նոցա իւրաքանչիւրին ծնողաց և մերձաւորաց, ոչինչ ընդհատ նաեւ Հանդէսը ընթերցող Հայ Հասարակութեան, որ այս և նմանակական բարձրագոյն ուսանող երիտաւորաց վրայ դրած է իւր պապալ յոյսը՝ նկատմամբ ազգային ուսումնական և ընկերական յաւաճադիմութեան։

Այս առթիւ Հանցեց ընդունել նաեւ այն սիրոյ և յարգանաց հաւատարմէն՝ որով եմ միշտ

Հ. Ա. ՏԻՐՈՍԵԱՆ

Քաղաք, 10 Յունուար 1899.

Ուսանողաց իւրաքանչիւրին քննութեանց | մէջ ընդունած թիւերն հետեւեալներն են .

Երկրորդ տարի Բ Ժ Ե Յ Ո Ւ Թ Ե Ա Ն	ՄԱԿԱՐԵԱՆ Պր. Տիգրան Ալեքսանդրոսպուրցի	ՄԵՍՏԵԼԵԱՆ Պր. Յովհաննէս Կոստանդնուպուրցի	ՄԻՆԱՍԵԱՆ Պր. Յարութիւն Կոստանդնուպուրցի	ՍԱՓԱՐԵԱՆ Պր. Գր. Միքայէլ Տիգրիսեցի
Բուսաբանութիւն	27	29	30	28
Անդամաշնու- թիւն և բնախօսու- թիւն բաղդասա- կան	30	30	30	30
Միջին թիւ	28. 50 Աստիճան ամենա- յաջող քննութեան և ապահարկի:	29. 50 Աստիճան ամենա- յաջող քննութեան և ապահարկի:	30 Աստիճան ամենա- յաջող քննութեան և ապահարկի:	29 Աստիճան ամենա- յաջող քննութեան և ապահարկի:
Մանրէաբանու- թիւն (Ազատական ջրե- նոսթիւն)	30	22	30	27

Երկրորդ տարի ԵՐԿՐԱԶԱՓ-ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ	ԱԶԱՐԵԱՆ Պր. Արաաշէս Կոստանդնուպուրցի	ՌԻՆՃԵԱՆ Պր. Յակոբ Կոստանդնուպուրցի	ՊԱՍՄԱՃԵԱՆ Պր. Մկրտիչ Ալլիբաևոսպուրցի
Բնաբանութիւն փորձառական	30 (գովեստիւք)	30 (գովեստիւք)	24
Երկրաչափութիւն նկարագրական	27	29	29
Հաշիւ անասնոջանական	29	27	24
Հանաբանութիւն	30	30	29
Գծադրութիւն և նկարք . ճարտա- բազմական	28	30	28
Միջին թիւ	28. 80 Աստիճան ամենա- յաջող քննութեան և ապահարկի:	29. 10 Աստիճան ամենա- յաջող քննութեան և ապահարկի:	26. 80 Աստիճան ամենա- յաջող քննութեան և ապահարկի:

Յաջորդ (1898-99) ուսումնական տարւոյն մէջ երկրաչափ-ճարտարապետութեան դաս-
ընթացը պիտի սկսին երկու նոր ուսանողք,
որք են Ելազըմեան պր. Վլարդ, Տրապիզոնցի .
և Գարանֆիլեան պր. Հրանտ, Կոստանդնու-
պուրցի, ուսումնաւարտ աշակերտք 1898 տարւոյ
Մուրատ-Արապէշեան Լիկէոնի Վենետիկ:

Ռւրախութեամբ ճարտարակեցիք այս ազ-
գային համալսարանականներու քննութեանց
ցուցակը . կը շնորհաւորենք մեր ազգային
պարօնայց յաջող քննութիւնները . և ի մաս-
նաւորի գիտել կու տանք թշկական մասնա-
հիւղի պարապող ուսանողաց մի քանին .

բուն, թէ աւելորդ չէր Մանրէաբանութեան
դեռ աւելի կարեւորութիւն և ուժ տալն .
այս գիտութեամբ է, որ վերջին տարիներու
ընթացքին մէջ շնորհիւ Փասթէօրի, Ռուի,
Պէհրիկի, Քլէպի, Եէրսէնի, Լէֆլէրի և
այլ հմուտ մանրէաբանից, թաքուն, կործա-
նիչ հիւանդութեանց վրայ բժշկութիւնը յաղ-
թական կոթող մը կանգնեց, ազատելով խեղճ
մարդկութիւնը համաճարակ և տարափոխիկ
հիւանդութեանց անհամար զոհերէն, որուն ոչ
միայն մանրէաբանութիւնը, այլ քաղաքական
պատմութիւնն և աւանդութիւնը վկայ են:
Մանրէաբանութիւնը դեռ պատանեկութեան

մէջ է, իւր յառաջողէմ քայլերէն կը ուս-
սուի դեռ շատ մը հիւանդութեանց անծա-
նօթ հակազգացներու գիտներն, որով մանուկ
բժշկութիւնը պիտի մաքառի անտեսանելի
զազանաց ողբալի մլնասուց գէմ:

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

... ❧ ...

ԱՅԼԵԻԱՅԼՔ

... ❧ ...

ՏՐՏՈՒՆՁՔ ԶՇՄԱՐՏՈՒԹԵԱՆ

Օր մը մէկտեղ չորս բնկեր
խօսակցեցան, Հուր, Զուր, Օղ,
Ճըշմարտութիւնն ալ չորրորդ.
Անիմ տոհմի դաւերներ:
Ձեզ հետ, ընկերք իմ սիրուն,
կը փափաքիմ շատ անգամ
Գալ տեսակցիլ միաբան,
Վերջինն բտաւ միաններուն.
Բայց արդեօք ձեր կըրնամ հս,
Քանի չեմ թուած հեռացած՝
Խընդրեմ ըսէք՝ անկասկած
Միշտ ապահով գրանել գէնդ:
Հուրն ըսաւ. Զարկ երկաթով
Գալիստադի մը կըրտին,
Լոյս կայծերով զուարթագին
Մէջտեղ կ'ելլեմ հս շուտով:
Զուրն ըսաւ. Ուր կան պըրտուր՝
Փորէ՛ հոն քիչ մը գետին,
Միհնէս հասնիտ արմատին.
Հոն կ'անցընեմ քո պատուը:
Օղն ըսաւ. Ո՛ր ծառին վրայ
Որ ծածանին տերեւներ,
Հոն ինծի տուն հմ շիներ,
Հոն իմ կեանքս կ'երեւայ:

Դարձան երեքն ալ մէկէն
Ճըշմարտութեան հարցուցին,
Թէ արդեօք ձեր կըրնային
Հանդիպիլ մէկ մ'ալ իրեն:

Աւազ, ընկերք, . . . տըխրազին
Սըրտէն հանեց զանց հառաչ

Ճըշմարտութիւնն նախ առաջ . . .
Վայ վայի վրայ կը դիզուին . . .
Ո՛հ, ա՛յ չըմաց տեղ կամ բոյն . . .
Փախչին ամենքն ալ ինծիմ,
Ամենքն ալ զիս հալածին . . .
Զունիմ ո՛չ հոս ո՛չ հոն տուն:

Օր մ'ալ գնացի գիտնոց քով,
Որ կը կարծուին խեղացի.
Զարկի գրաններն, յուսացի
Մէկն ինձ գրանել ջատագով:
Բացին նախ, զիս ներս առին . . .
Բայց երբ իրենց կարկատուն
Շատ մ'հըպարտ տուտ խօսքերուն՝
Տեսան որ դէմ կը խօսիմ,
Զիս բընեցին կապեցին,
Լեզուս կըտրել սպաննացան՝
Թէ որ մէկ մ'ալ հանեմ ձայն.
Դեռ գոհ չեղաւ սըրտերին . . .

Պայծառ սիպտակ երեսիս
Սեփ սեւ թանաք քսեցին,
Լոյս աշերուս՝ քող մըլթին
Իջաւ, գրեթէ կուրցուց դիս:
Գրեցերու կոյտ մ'անհամար
Վըրտա տեղաց կարկտի պէս,
Այնքան՝ որ ուշքս գըլխէս
Գնաց . . . մարեցայ . . . ընկայ վար:

Բայց դեռ չանցաւ զայրոյթին.
Ճանկըտելով իմ երես,
Քաշըըտելով մազերէս՝
Դրոններէն դուրս ձըգեցին . . .
Ճըշմարտութիւնն այսպէս դեռ
Պիտի պաշտէր շատ ու շատ
Յաւ, հալածանք ու գանգատ,
Գըլխէն տնցած բիւր վըլտեր,
Երբ դուս մ'յանկարծ բացուեցաւ,
Քրննազատ մ' հոն ներս մըտաւ . . .
Հազիւ թէ գինը տեսաւ՝
Թաւա նա . . . փախաւ . . . հեռացաւ:

ԲԱՆԱՍԻՐ

